

RECENZJE

F. PREUSSER, I. HAJDAS & S. IVY-OCBS (eds.) — **Recent progress in Quaternary dating methods.** *Quaternary Science Journal (Eiszeitalter und Gegenwart)*, vol. 57, no 1-2 (special issue), 2008, 252 str., 116 fig., 13 tab.

Publikacja cenna nie tylko dla badaczy czwartorzędu

Nowy, podwójny numer czasopisma *Quaternary Science Journal (Eiszeitalter und Gegenwart)* ukazał się w sierpniu 2008 r. Jest to wydanie specjalne, poświęcone zastosowaniu metod fizyki do datowania utworów czwartorzędowych. Okazały, bogato ilustrowany zeszyt zawiera publikacje (najczęściej zbiorowe) autorów pracujących w Austrii, Niemczech, Szwajcarii, USA i w Wielkiej Brytanii. Są to prace przeglądowe, zawierające wprowadzenie do poszczególnych metod fizycznych stosowanych w datowaniu utworów czwartorzędowych, ilustrowane przykładami wykorzystania tych metod i z reguły wzbogacone obszernym wykazem literatury przedmiotu, przy czym niektóre pozycje literatury zostały opublikowane w 2007 r. Autorami artykułów zamieszczonych w tym tomie są w więk-

szości osoby szeroko znane i cenione na międzynarodowym rynku naukowym:

- ❑ *Datowanie radiowęglem i jego zastosowanie w badaniach czwartorzędu* (I. Hajdas);
- ❑ *Datowanie magnetyczne osadów czwartorzędowych* (U. Hambach, C. Rolf, E. Schnepf);
- ❑ *Datowanie metodą uranowo-torową fosylnych koralii i speleotemów* (D. Scholz, D. Hoffmann);
- ❑ *Datowanie metodą uranowo-torową interglacialnych i interstadialnych torfów niskich i lignitów. Możliwości i ograniczenia* (M.A. Geyh);
- ❑ *Datowanie luminescencyjne: podstawy, metody i zastosowania* (F. Preusser, D. Degering, M. Fuchs, A. Hilgers, A. Kadeireit, N. Klasen, M. Krubetscheck, D. Richter, J.Q.G. Spencer);
- ❑ *Datowanie materiału czwartorzędowego metodą rezonansu spinu elektronowego (ESR)* (G. Schellmann, K. Beer-ten, U. Radtke);
- ❑ *Datowanie ekspozycji powierzchniowej za pomocą nuklidów kosmogenicznych* (S. Ivy-Ochs, R.F. Kober);
- ❑ *Datowanie pogrzebienia osadów za pomocą ziemskich nuklidów kosmogenicznych* (A. Dehnert, C. Schluechter);

- ❑ *Zastosowanie w archeologii produkowanych in situ ziemskich nuklidów kosmogenicznych. Przegląd schematyczny* (N. Akcar, S. Ivy-Ochs, C. Schluechter);
- ❑ *Posługiwanie się wiekiem numerycznym i jego losowa nieokreśloność* (M.A. Geyh).

W krótkim omówieniu nie sposób zająć się szczegółowo wysoko specjalistycznymi pracami zawartymi w zeszycie. Można jedynie zwrócić uwagę na kilka zagadnień. Przede wszystkim na podkreślenie zasługuje poruszenie niemal wszystkich problemów, jakie wiążą się z datowaniem utworów czwartorzędowych metodami fizycznymi. Obszerne i poparte bogatą, aktualną literaturą przedmiotu wprowadzenia do tych metod pozwalają na ich zrozumienie nawet tym osobom, które dotychczas nie stosowały tej metodyki. Przykłady, dotyczące wyników najnowszych badań i ich interpretacji, są z reguły bardzo dobrze dobrane i odnoszą się do różnorodnych utworów czwartorzędowych, a także jednostek morfologicznych (w wypadku określania czasu ekspozycji utworów czwartorzędowych i starszych). Wiele

prac zawiera informacje przydatne dla innych — poza badaczami czwartorzędu — specjalistów z zakresu nauk o Ziemi (np. hydrogeologów wykorzystujących izotopy kosmogeniczne do datowania wód podziemnych). W sumie, omawiana publikacja może stanowić minipodręcznik stosowania wybranych fizycznych metod datowania w szeroko pojętych naukach geologicznych. Jej walorem jest połączenie przystępności z wysokim poziomem naukowym większości zawartych opracowań.

Osobiste zastrzeżenia recenzenta budzi zakorzenione w międzynarodowej terminologii naukowej i oczywiście często stosowane w pewnych artykułach pojęcie ziemskich nuklidów kosmogenicznych (*terrestrial cosmogenic nuclides*). Pojęcie to zawiera w sobie sprzeczność, której autorzy cennych skądinąd prac zdają się już nie zauważać. Korekta niektórych tekstów pozostawia nieco do życzenia (np. spis literatury zamieszczony na str. 252).

Jan Dowgiałło